

A magyar közmondások és szólások rostája.

(Negyedik közlemény.)

Ma nekem, holnap neked. E. Hodie mihi, cras tibi. Flor. — Ma pénzért, holnap ingyen. E. Cras credo, hodie nihil. Varro. Cras credam, hodie non. Flor. — *Macska*. Akkor tánczolnak az egerek, mikor a macska nincs otthon. D. L: egér — Felkötötte a macskára a harangot. E. Feli crocoton addere. Flor. Feli tintinnabulum annexere. Phaedr. — Ha a macska szunyad, egerek tánczolnak. KV. Dum felis dormit, mus gaudet et exsilit antro. Flor. — Macska is szereti a halat, de kerüli a vizet. KV. L: hal. — *Madár*. Amilyen a madár, olyan az éneke. Ny. 8. Avis a cantu dignoscitur. Flor. — A madarat a tolláról ismerik. B. E plumis cognoscitur avis. Flor. — Ember a munkára, a madár a repülésre termett. S. Homo ad laborem natus et avis ad volatum. Flor. — Jobban szereti madár a szabadságot, mint kalitkában a vendégséget. B.*) Cavea ut-ut pulchra, non nutrit avem. Flor. — Minden madár úgy szól, mint a csőre nőtt. D. Canit avis quaevis, sicut rostrum sibi crevit. Flor. — *Mag*. Kézzel kell a magot hinteni, nem vékával. KV. L: kéz — Ki jó magot vet, jó aratást vár. D. Quale semen, talis est messis. Flor. — Nem jó ural egy tálból cseresznyét enni, mert meglövöldöz a magjával. KV. Cum domino cerasum res est mala mandere servum. Flor. Mandere cum dominis non svadeo cerasum servos: tollunt matura et tibi projiciunt dura. Flor. — Néha a vak tyúk is magot talál. M. Invenit interdum caeca columba pisum. Flor. Invenit interdum caeca gallina granum. Flor. — *Maga*. Maga dicséri magát. E. Seipsum laudat. Flor. — Maga rühes, mégis mást tisztít. D. Aliorum medicus et ipse ulceribus scattet. Flor. — Magának az ökör nem szánt zab alá. D. Sic vos non vobis fertis aratra boves. Verg. — Kiki okosabb más dolgában, mint a magáiban. E. Homines plus in alieno negotio vident, quam in suo. Sen. ep. 109. 16. — Maga szemében nem látja a gerendát. D. Trabem in oculo suo non videt. Bbl. Matth. 7. 3. — *Magányos*. Nem jár a szerencsétlenség magányosan. KV. Nulla calamitas sola. Flor. — Ki magasra hág, nagyot esik. KV. Qui scandunt in altum, lapsu graviore ruunt. Quanto altius ascendit homo, tanto altius cadit. Flor. — *Majom*, ha legszebb is, mégis rut. D. Simiarum pulcherrima deformis est. Flor. — Nehéz a vén majmot törbe csalni. KV. Simius vetulus non capitur laqueo. Flor. — *Makk*. Disznó makkal álmodik. KV. Éhes disznó makkal álmodik. F. Sovány disznó makkal álmodik. Ny. 6. Ösztövéér disznó makkal álmodozik. D. Sus

*) Ritka madárnak kedves a kalitka. E.

siliquias somniat. Theocrit. Somnia de siliquiis sus cernit, quando quiescit. Flor. — *Malacz.* Ha malaczozt ígérnek, zsákkal forgolódjál. KV. Saccus adaptetur, procellus cum tibi detur. Flor. Mikor a malaczozt ígérnek, tartsad a zsákot. Ny. 9. — *Malom.* Ki hamarabb ér a malomba, hamarabb örül. D. Ki előbb megy a malomba, előbb örül. E. Qui primus venerit, primus molet. Primus veniens primus molet. Ad molam primo qui venit, non molet imo. Flor. — *Marad.* A mi halad, el nem marad. E. Quod differtur, non aufertur. Flor. *Marha.* A marhát a gazda szeme hizlalja. Ny. 1. L: gazda. — Ajándék marhának nem kell fogát nézni. KV. Noli inspicere dentes equi donati. Flor. Equi dentes inspicere donati s. Hieron. — *Más.* A ki másnak gonoszát keresi, ő maga vész belé. DJ. Qui alteri exitium parat, sibi parat pestem. Cic. Tusc. 2. — Az tanítson másokat, a ki maga tanult. KV. Doceat, qui didicit. For. — Boldog ki más kárán tanul. B. Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit. Plaut. Merc. 4. 7. 40. Ki másnak jótéteményéből él, elvesztette szabadságát. D. Beneficium accipere libertatem est vendere. Publ. Syr. — Maga is tanul, ki más tanít. S. Docendo discimus. Sen. ep. 7. 8. — Más bőrére játszik. S. De corio alieno ludit. Apul. met. 7. 11. — Más buzájába veti sarlóját. E. Falcem in alterius messem mittit. Flor. — Más házánál szemes, magáénál vaksi. KV. In propriis vitiis talpae. in alienis lynces sumus. Flor. Más szemében meglátja a szálkát, magáéban nem a gerendát. E. Vides festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non vides? Bbl. Matth. 7. 3. — *Második.* Szokás második természet. D. Consuetudo est altera natura. Cic. Consuetudo quasi secunda natura. S. Aug. — *Megbékül.* Megbékült barátoddal óvatosan bánj. B. Ab amico reconciliato cave. Flor. — *Megbotlik.* Megbotlott nyelv is igazat mond. B. Lingua lapsa verum dicit. Flor. — *Megelégszik.* A természet kevésselel megelégszik. KV. Natura paucis contenta. Cic. de fin. 2. 28. 91. — Elég gazdag, ki a magáéval megelégszik. D. Si contentus eris, dives tunc efficieris. Flor. Qui suis rebus contentus est, dives est. Flor. — Senki sem elégszik meg amaga sorsával. KV. Nemo contentus est sorte sua. Flor. — *Megfoszt.* Egyiket megfosztja, a másiknak osztja. M. Egyiket megfosztja és a másiknak adja. KV. Alium spoliat, ut alium ditet. Flor. — *Meggazdagodik.* Nehéz jámborul meggazdagodni. S. Nehéz becsülettel hirtelen meggazdagodni. Repente dives nemo factus est bonus. Publ. Syr. *Meggyógyít.* Mit az ész meg nem gyógyít, meggyógyítja az idő. D. Quod ratio non quit, saepe sanavit mora. Sen. Agam, 130. — *Meghal.* A ki ijedtében meghal, annak fingharanggal harangoznak. Sz. Qui moritur minis, bombis tumuletur asininis. Flor. — A mint élsz, úgy halsz meg. D. Qualis vita, mors est ita. Flor. — Jobb meghalni hogysen rútul élni. KV. Praestat mori, quam male vivere. Flor. — Nem mindig orvos az oka, ha meghal a beteg. KV. Non est in medico semper reletetur ut aeger. Ov. ex Pont. 13. 17. *Meghallgat.* A jó bírónak mind a két részt meg kell hallgatnia. KV. Mindakét pöröst meghallgatja az okos bíró. D. Ne iudex fueris, partes ni audieris ambas. Phocyl. — *Megismer.* Ismerd meg magadat. KV. Nosce teipsum. Auson. sept. sap. 1. 2. — Lator a latrot megismeri. B. Fur furem agnoscit, lupus lupum. Aristot. — *Meglel.* Ki mit keres, megleli. MÁ. Qui quod quaerit, invenit. Flor. Qui quaerit, invenit. Bbl. — *Megmond.* Nevetve is megmondhatni. B. Quid vetat ridentem dicere verum. Hor. — *Megöl.* Csak orvos ölheti meg az embert birság nélkül.

SzD. Solis medicis licet impune occidere. Plin. H. n. — Többet öl meg a rendetlen eszem-iszom, mint a kard. K. Gula plures quam gladius peremit. Flor. — *Megsért.* Régi barátodtól, megsértett társadtól mindenkor őrizkedjél. KV. Ab amico reconciliato cave. Flor. — *Megtanul.* Mester nélkül is megtanulják a rosszat. B. Vitia sine præceptore discuntur. Flor. — *Megver.* Mondja gyermek, hogy megverték, de okát nem adja. D. Flendo puer quæritur ob verbera, causa tacetur. Flor. — *Megy.* Honnét jössz és hová mész? KV. Unde venisti et quo vadis. Flor. — Ponceiustól Pilátusig ment. D. A Poncio ad Pilatum. Bbl. — *Meleg.* Addig verd a vasat, míg meleg. D. Dum ferrum candet, tundito. Flor. Dum candet ferrum, velocius est feriendum. Flor. Dum satis est calidum, debemus cudere ferrum. Flor. Ferrum dum candet (v. calet) tundendum est. Flor. — *Mennyország.* A gazdag nehezen megy be a mennyek országába. Dives difficile intrabit in regnum cælorum. Bbl. Matth. 19. 23. — *Meny.* Minden napa gyűlöli menyét. KV. Napa ritkán alkuszik meg menyével. S. Socrum oderunt nurus. Flor. — Napad nem gondolja, hogy ő is csak meny volt. KV. Non vult scire socrus, quod fuit ipsa nurus. Flor. — *Mennykő.* A hegyeket gyakrabban üti a mennykő, hogysen a térföldeket. P. Feriunt summos fulgura montes. Hor. carm. 2. 10. 11. Feriunt altos fulmina montes. Hor. — Ha mennyit vétünk, annyit mennykövezne, a tágas égben egy mennykő se lenne. D. Si quotiens peccant homines sua fulmina mittat Jupiter, exiguo tempore inermis erit. Ov. trist. 2. 33. — *Mer.* A ki mer, az nyer. Audaces juvat fortuna. Flor. — *Mese.* Dajka mese. M. Fabula nutricularum. Flor. — Siketnek mond mesét. KV. Fabulam surdo narrat. Ter. Heaut. Frustrò narratur fabula surdo. Flor. Surdo fabulam canere. Flor. Fabulam narrare surdo asello. Hor. ep. 2. 1. 199. — *Mester.* Gyakorlás tesz mesterré. KV. Est rerum omnium magister usus. Cæs. bell. civ. 2. 8. 3. Experientia est magistra rerum. Flor. Exercitatio optimus magister. Flor. Magister artium usus. Colum 4. 11. 2. Optimus rerum magister usus. Flor. Usus magister est optimus. Cic. p. Rabir. Post. 4. 9. Usus magister egregius. Plin. — Egyik nap a másiknak mestere. E. Dies diem docet. Flor. — Ki útfélen épít, sok mestere van. KV. Qui struit in callem multos habet ille magistros. Flor. — Nagy mester a nyomorúság. E. Artes omnes perdocet paupertas. Plant. Stich. 178. Egestas artes docet. Flor. Necessitas magistra. Flor. Fames artium magistra. Flor. — Nem feljebb való a tanítvány a mesternél. KV. A tanítvány nem nagyobb mesterénél. Bbl. Non est discipulus super magistrum. Bbl. Matth. 10. 24. — Néma mesterrektől sok jót tanulhatni. B. Muti magistri optimi. (Libri). Flor. — *Mesterember.* A mesterembernek arany padimentuma vagyona. KV. Aureum habet quæque ars fundum. Flor. — Egyik mesterember gyűlöli a másikat. Figulus figulum odit, faber fabrum. Flor. — *Mesterség.* Minden mesterségnek aranya a fenéke. D. Aureum habet quæque ars fundum. Flor. — *Méltó.* Méltó a munkás az ő bérére. E. Dignus est operarius mercede sua. Flor. — Nem méltó sarujának szíját megoldani. E. Non est dignus solvere corrigia calceamentorum ejus. Bbl. — *Úram,* nem vagyok méltó, hogy hajlékomba bejőj. Bbl. Domine non sum dignus ut intres in domum meam. Bbl. — *Méltóság.* Szerelem, méltóság egy székbe nem férnek. Faludy. Non bene conveniunt, nec in una sede morantur, majestas et amor. Ov. met. 2. 847. — *Mér.* A milyen mértékkel te mérsz, oly

mértékkel kapod vissza. E. Qua mensura mensi fueritis, ea remetietur vobis. Bbl. — *Mész*, bors, csuklya, sok rosszat elfedez. K. Mész, bors, csuklya rosszat eltakar. KV. Multos calx celat, piper atque cucullus. Flor. — *Méz* íz alatt méreg. E. Méz alatt méreg. S. Venenum sub melle latet. S. Hier. ep. 15. 4. — Ki sok mézet nyal, keserű is fal. B. Ki sok mézet nyalt, sok mérget is falt. D. Nimia mellis dulcedo bilis amaritudinem contrahit. Apul. met. 2. 10. — *Mond*. Mondani és tenni kettő. KV. Dicere et facere non semper ejusdem. Flor. Aliud est facere, aliud est dicere. Flor. — Mást mond és mást gondol. KV. Aliud dicit et aliud sentit. Aliud in ore et aliud in corde. Flor. — *Mos*. Szerecsent mos. D. Czigányt szapul, szerecsent most. E. Aethiopem lavat. Aethiopem delatbat. Flor. — *Mostoha*. Az idő néha anya, néha mostoha. D. Dies quandoque parens, quandoque noverca. Hor. — Mostohánál panaszkodik. KV. Hasztalan panaszkodol mostohádnál. E. Apud novercam querere. Plaut. Pseud. 313. — Mostohát sirat. E. Ad novercae sepulchrum flet. Flor. — *Mulat*. Jobb magán lenni, mint rossz társsal mulatni. D. Malo solari, quam perverso sociari. Flor. — *Mulik*. Mulnak az esztendő. E. Anni labuntur. Hor. — *Munka*. Egy munkában kettőt vét. KV. Bis in eodem peccat. Flor. Igaz szeretet nem érzi a munkát. K. Amor sine onere portat. Bbl. Lévis est labor omnis amanti. Paling. 10. 524. — Munka mindent meggyőz. KV. Labor omnia vincit improbus. Verg. Georg. 1. 145. — Munka után esik jól a nyugalom. KV. Dulcis confecto rite labore quies. Flor. Dulcis post laborem quies. Flor. Grata quies post exhaustum solet esse laborem. Flor. — Munkára termett ember. D. Homo ad laborem natus. Flor. — Semmit nem adnak munka nélkül. KV. Dii omnia laboribus vendunt. Flor. Labore veniunt omnia. Flor. Nil sine labore vita dedit mortalibus. Hor. sat. 1. 9. 59. — *Mutat*. Ha a kis ujjadat mutatod, mind a tized kívánja. Ny. 7. Si digitum poreris, manum invadet. Flor.

Nagy. Minden nagynek apró a kezdete. K. Minden nagynek kicsiny a kezdete. B. Necessse est maximorum minima esse initia. Publ. Syr. — Minél később csapás, annál nagyobb romlás. KV. Si qua venit sero, magna ruina venit. Propert. 2. 25. 28. — Nagy dolgokban az iparkodás is dicséretes. B. In magnis et voluisse sat est — si deficient vires tamen est laudanda voluntas. Ov. ex Pont. 3. 4. 79. — Nagyra nagy illik. D. Magnos magna decent. Flor. — Náladnál nagyobbnek engedj. KV. Cede majori. Cedendum majori. Flor. — Nagy urak kedve nyulhátón jár. KV. Gratia magnorum leporino tergo refertur. Flor. — Nagy veszéllyel jár a nagy gazdagság. KV. Fortuna magna non caret formidine. Flor. Magna ser-vitus est magna fortuna. Sen. cons. Polyb. 7. 1. — *Nap*. Egyik nap a másiknak tanítványa. KV. Dies diem docet. Flor. Discipulus est prioris posterior dies. Publ. Syr. — *Nap*. Multával dicsérjük a napot. E. Napot nyugodva dicsérj. E. Nyugtával dicsérjük a napot. M. Vespere laudari debet amœna dies. Flor. A solis occasu, non ortu, describe diem. Flor. Diem vesper commendat. Flor. — Napról napra él. M. In diem vivit. Hor. — A napnak gyertyával világít. D. In sole lucernam adhibet. Cic. de fin. 4. 12. 29. — Semmi sem új a nap alatt. S. Nihil novi sub sole. Flor. Nihil sub sole novum. Bbl. Eccles. 1. 10. — Az alkonyodó napot kevesebben imádják. E. Plus adoratur sol oriens, quam occidens. Flor. — Minél magasabb a nap, annál kisebb árnyékot vet. K. Sol decedens cres-centes duplicat umbras. Verg. — Nem lehet két nap az égen. E. Égben

két nap, hüvelyben két pallos meg nem fér. D. Unus mundus non potest duos soles ferre. Flor. — Le-ne menjen a nap haragodon. E. Non occidat sol super iram vestram. Bbl. — *Nád.* Nádra támaszkodik. D. Nádszálla támaszkodik. D. Innititur arundini. Flor. — *Nehéz.* A mit mindenki szeret, nehéz azt megőrizni. KV. Custoditur periculo, quod placet multis. Flor. — Egyszerre a szegénységet és vénséget nehéz elszenvedni. D. Paupertas et senectus maxima onera. Cic. de sen. 5. 14. Paupertas onus est et miserum et grave. Flor. — Minden kezdet nehéz. S. Omne initium durum. Flor. — Nehéz a rókát kétszer törbe ejteni. KV. Semel in laqueum vulpes. Flor. Vulpes non iterum capitur laqueo. Flor. — Nehéz a szokást elhagyni. D. Assueta relinquere durum. Flor. — Nehéz a természet ellen. M. Durum est contra stimulum calcitrare. Bbl. — Nehéz az agg rókát törbe ejteni. MÁ. Annosa vulpes haud capitur laqueo. Flor. — Nehéz attól elállanod, a mihez hozzászoktál. D. Assueta relinquere durum. Flor. — Nehéz mindennek tetszeni. KP. Frustra laborat, qui omnibus placere studet. Flor. Multum deliras, si cuique placere requiras. Flor. — Nehéz ösztön ellen rugodozni. P. Durum est contra stimulum calcitrare. Bbl. — Nehéz jámborul hamar gazdagodni. KV. Repente dives nemo factus est bonus. Publ. Syr. — Rossz katona az, kinek a fegyvere is nehéz. KV. Marti arma non sunt oneri. Flor. — *Neret.* A ki hamar elneveti magát, nem messze a bolondságtól. D. Ki sokat nevet, annak kevés esze van. S. Per risum multum poteris (vel: debes) cognoscere stultum. Flor. Risus abundat in ore stultorum. Flor. — Hosszú nevetésnek sirás a vége. S. Vae tibi ridenti, quia mox post gaudia flebis. Flor. — *Nincs.* Senki sem adja azt, a mije nincs. D. Nemo dat, quod non habet. Flor. — *Nő.* Rossz fű nagyra nő. E. Herba mala cito crescit. Flor. Malæ herbæ cito crescunt et facile multiplicantur. Flor. Pullulat herba satis, quæ nil habet utilitatis. Flor. — *Nyak.* Egyenlő teher senki nyakát nem szegi. KV. Aequale pondus tolerabilius. Flor. — *Nyavalya.* Elég nyavalya az öregség S. Senectus ipsa est morbus. Flor. — *Nyár.* Nyárban szagatja a téli bundát. D. Nyárban szagatja a téli subát. Aestate pænulam deterit. Flor. Aestate lænam deterit. Flor. — *Nyelv.* Boldog ember, ki nyelvével nem hibáz. D. Beatus, qui lingua sua non est lapsus. Bbl. Eccl. 25. 11. — Előbb jár a nyelve, mint az esze. S. Lingua mentem ne præcurrat. Flor. Præcurrit lingua mentem, sed non sapientem. Flor. — Jobb lábbal megcsni, mint nyelvvel botlani. KV. Jobb lábbal megbotlani, mint nyelvvel. D. Satius est pedibus labi, quam lingua. Flor. — Kétélű kard a nyelv is. E. Linguae mulierum: gladium acutum! Flor. — Kinek szíve telve, megnyílik a nyelve. E. Ex abundantia cordis os loquitur. Bbl. — Más a nyelvén, más a szívéen. M. Aliud in ore, aliud in corde. Flor. — *Nyer.* A ki akar nyerni, annak fel kell tennie. D. A ki nyerni akar, fel is kell tennie. KV. Necesse est facere sumptum, qui quærit lucrum. Plaut. As. 217. — A ki akar nyerni, kell először túrni. KV. Nullum lucrum sine incommodo. Flor. — *Nyereség.* Egynek nyeresége, másnak vesztese. KV. Lucrum unius est alterius damnum. Publ. Syr. — Nyereségnek jó a szaga, akárhonnán jó. D. Lucri bonus odor ex re qualibet. Juv. 14. 204. — Rossz nyereség hasonló a kárhoz. Ny. 7. Mala lucra æqualia damnis. Flor. Male lucrum æquale dispendio. Hesiod. — *Nyomorult* gazda az, a kit a szolgálta tanít. KV. Male agitur cum domino, quem villicus docet. Colum. 11. 1. 4. — *Nyomorúság* bokrával jár. Ny. 2. Nulla

miseria sola. Flor. — Kölesönzésnek társa gond és nyomorúság. KV. Aeris alieni comes miseria. Flor. — Senki nem irigyli a nyomorúságot. KV. Sola miseria caret invidia. Flor. Miseria invidiam non sentit. Flor. — *Nyomtat.* Nyomtató lónak nem kötik be száját. Sz. Nyomtató ökörnek nem kötik be száját. D. Non alligabis os bovis trituantis. Bbl. — *Nyug-szik.* A ki ifjúságában dolgozik, az vénségében nyughatik. KV. Laboriosæ juventutis studia, jucundissima sunt senectutis otia. Flor. — *Nyugalom.* Munka után édes a nyugalom. M. L. munka. — Jobb egy száraz falat nyugodalomban, mint tizenkét pastétom veszekedésben. D. Melior est buccella sicca cum gaudio, quam domus plena cum jurgio. Bbl. Prov. 17. 1. — *Nyul.* A hol a nyul felnevelkedik, ott szeret inkább lakni. Sz. Lepus solo natali gaudet. Flor. — Holt oroszántól a nyulak sem félnek. D. Leo a leporibus insultatur mortuus. Pub. Syr. Mortuo leoni etiam lepores insultant. Flor. — Nyulat látánk, nem leszen jó szerencsénk. MÁ. Lepus apparens infortunatum facit iter. Suidas. — Sok kutya nyul hálála. S. Multitudo canum, mors leporis. Flor.

Ok. Minden gonosznak oka az asszonyi állat. DJ. Omnis malitia: nequitia mulieris. Bbl. — *Okos.* Az okos bíró a részeg embert józan korában bünteti. D. Qui peccat ebrius, luat sobrius. Flor. — Bolond is, ha hallgat, okosnak látszik. M. Si tacuisses, philosophus mansisses. Boetius. De Cons. Phil. Ha nem szólott volna, okos maradt volna. D. — Nem mindenkor hasznos felettebb okosnak lenni. KP. Nolite supra modum sapere. Bbl. — Nem sokáig él, ki fiatal korában okos. D. Præcocia ingenia cito deficient. Præcocia ingenia raro maturescunt. Præcocia ingenium non est vitale. Senec. Controv. 1. 1. 22. Ingenium immaturum non est vitale. Flor. — Okos ember ellenségétől is tanul. B. Fas est et ab hoste doceri. Ov. met. 4. 428. — Okosnak nem sokat kell a szájába rágni. D. Okost ha küldenek, kevés szóval küldik. E. Okost ha küldenek, keveset szólnak neki. D. Mitte sapientem et nihil ei dixeris. Flor. — Rongyos dolmányban is van okos legény. E. Sæpe etiam sub sordido pallio sapientia latet. Flor. Sæpe est etiam sub palliolo sordido sapientia. Cæcil. com fraq. 266. — *Okosság* sötétben is világít. D. Bona fama in tenebris proprium splendorem obtinet. Publ. Syr. — Többször győz az okosság, mint a bátorság. E. Sæpe acri potior prudentia dextra. Val. Flacc. Argon. 4. 622. — Idővel gyarapodik az okosság. B. Non venit ante suos prudentia nobilis annos. Flor. Prudentia non venit ante pilos. Flor. — Nem sokat ér az erő okosság nélkül. B. Vana sine viribus ira. Flor. Semmirealó az erő okosság nélkül. KV. — *Oktat.* A szavak oktatnak, a példák vonzanak. E. Verba docent, exempla trahunt. Flor. — *Olaj.* Csendes mint az olaj. D. Oleo tranquillior. Plaut. Poen. 1236. Reddam te oleo tranquillorem. Flor. — Olajat önt a tűzre. E. Nem jó a tűzre olajat önteni. KV. Oleum igni addit. Flor. Oleo incendium restringit. Non est oleum camino addendum. Flor. Oleum addere camino. Hor. sat. 2. 3. 321. Oleum lumini instillat. Flor. — *Oltár.* Csak az oltárig vagyon a barátság. KV. Amicus usque ad aram. — Flor. — Pap is az oltárról él. Ny. 18. Pap az oltárról, ördög a boltból él. S. Altari serviens, de altari vivere debet. Flor. Qui servit altari, de altari vivat. Bbl. — *Orcza.* Bélyeges orczának ne higgy. D. Cave a signatis. Flor. — Szívnek tolmácsa az orcza. E. Vultus est index animi. Flor. Vultus indicat mores.

Flor. Imago animi vultus est. — Cic. — *Oroszlán*. Árnnyékkal ijeszti az oroszlánt. KV. Leonem larva terres. Flor. — Döglött oroszlánt a számár is rugdossa. D. Leo a leporibus insultatur mortuus. Publ. Syr. — Farkastól fut, oroszlánba akadt. D. Leonem vitans ursæ unguibus occurrit. Flor. — Jobb az élő kutya a holt oroszlánnál. D. Melior est canis vivus leone mortuo. Bbl. Ecel. 9. 4. — Oroszlánbőrbe bujt számár. D. Asinus in pelle leonis. Avian. 3. — Oroszlánt körméről. B. Ex ungue leonem. Arguitur ungue leo. Flor. Sokszor végbeviszi a róka, miben az oroszlán hiába munkálkodott. KP. Ubi leonis pellicula deficit, vulpina est induenda. Phædr. fab. app. 23. — *Orr*. Jó orra volt. S. Habuit nasum. Flor. — *Orvos*. Betegnek kell az orvos. S. Aegri habent opus medico, non bene sani. Flor. Non est opus medicus valentibus sed male habentibus. Bbl. Máté. 9. 12. — Betegnek gyógyvíznél és orvos kezénél jobb a szép vigasztaló szó. KV. Medicus nihil aliud est, quam animi consolatio. Petron. 42. — Bolond ki orvosát teszi örökössé. D. Bolondság orvosod örökössé tenned. KV. Male secum agit æger, medicum qui heredem facit. Publ. Syr. Heredem medicum facere est accessere mortem. Flor. — Csak orvos ölheti meg az embert birság nélkül. BSz. Orvos, ha embert ölt is, nem fél a hóhértől. E. Orvosnak szabad embert ölni. KV. Orvost emberölésért ritkán idézik törvénybe. B. Medico tantum hominem occidisse summa impunitas est. Plin. Hist. nat. 9. 1. Solis medicis licet impune occidere. Plin. — Engedetlen beteg kegyetlenné teszi az orvost. D. Crudelem medicum intemperans æger facit. Publ. Syr. — Jobb a mértékletes élet, mint az orvos. D. Többet ér orvosnál a mértékletesség. E. Intemperantia medicorum nutritrix. Flor. Medicus cibi, medicus sibi. Flor. — Akkor beteg az orvos, ha mások egészségesek. D. Medico male est, si nemini male est. Flor. — Jó orvos magát gyógyítja legelőbb. S. Orvos, gyógyítsd meg magadat. E. Medice cura te ipsum. Bbl. Legjobb orvos az idő. S. Tempus primus et optimus medicus. Flor. — Nem mindig orvos az oka, ha meghal a beteg. KP. Nem minden halálnak orvos az oka. D. Non est in medico semper, relevetur ut æger: interdum docta plus valet arte malum. Ov. ex Pont. 1. 3. 17. In medico non est semper relevetur ut æger. Flor. — Orvos és gyóntató előtt káros a titkolás. D. Medico, patrono et confessario dic verum libere. Flor. — Sok temetés nem nagy becsületére válik az orvosnak. E. Haud minus turpia sunt principi multa supplicia, quam medico multa funera. Flor. — Uj orvosra élted ne bizd egészen. KV. Sit medicus senex, tonsor juvenis. Flor. — *Orvosol*. Késő holtat orvosolni. KV. Mortuis mederi. Flor. Nem lehet minden betegséget egyszerrel orvosolni. B. Eodem collyrio mederi omnibus. S. Hieron. — *Osztály*. Egyenlő osztály nem támaszt hadat. E. Aequalis divisio non conturbat fratres. Flor. — *Otthon*. Mindenütt jó, de otthon a legjobb. D. Nusquam commodius, nusquam liberius vivitur, quam domi. Flor. — Otthon vaksi, más házában szemes. KV. Foris lynx, domi talpa. Flor. — *Óhajt*. Ki mit óhajt, örömet hiszi. L.: hisz. — *Óra*. Az órajárásból is megítélheted a várost. MÁ. Ex horologio civitatem judica. Flor. — Egy óra sincsen, mely mindenkinek egyaránt szolgál. KV. Bona nemini hora est, quin alicui sit mala. Publ. Syr. — *Óság*. Ujság kedves, óság redves. KV. Omne novum carum, vilescit quotidianum. Flor.

Ökör. Az ökör csak ökör, ha Bécsbe hajtják is. Sz. Bos bos dicitur, ubicunque terris videtur. Flor. — Embert szaván, ökröt szarván. E.

L.: ember. — Idegen ökör is hazafelé bög. D. Bos alienus subinde foras prospectat. Flor. — Magának az ökör nem szánt zab alá. D. Ökör a földet nem magának szántja. E. Sic vos non vobis fertis aratra boves. Donat v. Verg. — Nyomatató ökörnek nem kötik be száját. D. L.: nyomtat. — Ökörtől tanul a tinó. D. Tanulj tinó, ökör lesz belőled. KV. A bove majore discit arare minor. Flor. — Rest ökör is nyeretget kíván. B. Rest ökör nyeregre vágyódik. D. L.: kíván. — Szinte annyi juhbórt adnak el, mint ökörbórt. KV. Szinte annyi borjubórt visznek a piacra, mint ökörbórt. D. (Hálnak ifjak, öregék egyaránt). Tot fore terga boum, quot habet pelles vitulorum. Flor. — Vén ökör mélyebben hágdossa a sarat. D. Fáradt ökör nehezebben rakogatja lábait. D. L.: fáradt. — *Ördöcséret* gyalázat. E. Propria laus sordet. Flor. — *Ördög*. Henyélés az ördög párnája. S. Otium est pulvinar diaboli. Flor. — Nem jó az ördögöt a falra festeni. B. Nemo cum diabolo jocular impune. Flor. — *Öreg*. A bor az öreg ember teje. M. Vinum est lac senum. Flor. — *Örökös*. Az örökös sirása alattomban való nevetés. KV. Heredis fletus sub persona risus est. Publ. Syr. — *Öröm*. A búgónddal határos az öröm. D. Extrema gaudii luctus occupat. Flor. Örömmek szomorúság a vége. E. Gaudii comes mæror. Comitantur gaudia fletum. Post gaudia luctus. Flor.

Pap. Pap a papot nem dézsmálja. D. Egyik pap a másiktól nem vesz gyónópénzt. KV. Clericus clericum non decimat. Flor. — Hosszú suba senkit pappá nem teszen. KV. Vestis non facit monachum. Flor. — *Parancs*. Ha parancsolni akarsz, tartsz szolgát. E. Emere oportet, quem tibi obedisse voles. Plaut. Pers. 2. 4. 2. — *Paraszt*. Minél szebben kéred a parasztot, annál inkább elbizzza magát. KV. Rusticus quanto plus rogatur, tanto magis inflatur. Flor. Rusticus dum rogatur intumescit ei venter. Flor. Rusticus inflatur nimium, si sæpe rogatur. Flor. — Igéрни uraság, megadni parasztság. D. Regia, crede mihi, res est promittere multum, sed servare fidem, rusticitatis opus. Flor. — *Pálma*. Sokan futnak, de csak egy nyeri el a pálmát. KV. Multi quidem currunt, sed unus accipit bravium. Bbl. — *Pásztor*. Milyen a pásztor, olyan a nyáj. E. Qualis rex, talis grex. Flor. — Okos pásztor nyirja a juhót, nem nyuzza. D. Bonus pastor tondeat gregem suum, non glabret. Tiber. Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere. Sueton. Tiber. — Olyanok mint a nyáj pásztor nélkül. Bbl. Oves absque pastore. Bbl. Numer 27. 17. — *Példa*. A példák vonzanak. E. Exempla trahunt. — *PéNZ*. Eb a vásár pénz nélkül. D. Reddit mercatum pecunia parata gratum. Flor. — Ha nincs pénz, van emberség. S. Si non habemus pecuniam, habemus fidem. Flor. — Kinek pénze van, mindent végbe vihet. KV. Omnia pecunia effici possunt. Cic. Verr. Pecunia impetrat omnia. Flor. — Pénnzel várakat is vesznek. D. Mindent meggyőz a pénz. KV. Nihil tam fixum est, quod non expugnari pecunia possit. Cic. Nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit. Cic. — Mire szükséged nincs, egy pénz is sok érte. E. Quod non opus est, asse carum est. Sen. ep. 94. 28. — Nehéz a pénzt megkeresni, még nehezebb megőrizni. KV. Majore tormento pecunia possidetur, quam quaeritur. Sen. ep. 115. 16. — Pénz vezérli a hadat. D. Pecunia nervus belli. Cic. — *Pilátus*. Ponciustól Pilátusig ment. D. A Poncio ad Pilatum. D. — *Pondró*. Puha husban terem meg a pondró. D. In molli carne vermes nascuntur. Petron. 57. — *Por*, hamu, semmi vagyunk. Pulvis et umbra sumus. Hor. — A bika a port a maga fejére

vakarja. Ny. 2. Bos adversus seipsum pulverem movet. Flor. — Emlékezéssel ember, hogy porból vagy és porrá leszesz. Bbl. Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris. Bbl. — Port hint a világ szemébe. M. Pulverem ob oculos aspergere. Gell. 5. 21. 4. Pulverem ob oculos offundere. Plaut. — *Pörös*. Két pörösfél közt harmadik a nyertes. S. Inter duos litigantes tertius gaudet. Flor. — *Proféta*. Senki sem proféta a maga hazájában. E. L.: haza. — Saul a proféták közt. Kl. Saulus inter profetas. Bbl.

Ravasz. Ravaszszal ravaszul. E. Cum vulpe vulpinandum est. Flor. — Kitétszik a rókának farkán ravaszága. P. Cauda de vulpe testatur. Flor. — *Rábeszél*. Könnyű az akarót rábeszélteni. KV. Facile volentem trahas. Flor. — *Rágalmaz*. Távollevő rágalmaz. B. Absentem rodit. Flor. — *Rák*. A rákot egyenes járásra tanítja. D. Nunquam efficies ut cancri recte incedant. Flor. — Halad mint a rák, visszafelé. D. Procedunt omnia in morem cancri. Flor. — *Reggel*. Bölcsebb a reggelre halasztott tanács. D. Consilium sub mane nascitur. Flor. Evigilata consilia. Flor. De mane consilium. Flor. — *Remél*. A beteg míg él, mindig remél. M. Aegroto dum anima est, spes est. Cic. — *Rend* a dolog veleje. B. Ordo est anima rerum. Flor. — *Repül*. Sast repülteni tanít. KV. Aquilam docet volare. Flor. — *Rest*. Nincs a tudománynak rest ágyban fekvése. E. Non jacet in molli veneranda scientia lecto. Flor. — *Részeg*. Beteg ember bõjtje, részeg ember imádsága. Sz. Femina dum plorat, dum rusticus ebrius orat, dum lusor jurat, nihil hæc devotio durat. Flor. — Ki részeg korában vét, józan korában bûnhödjék. B. Qui peccat ebrius, luat sobrius. Flor. — *Ritka*. A mi ritkább, kedvesebb. D. Rarum carum. S. Hier. ep. 146. 2. — Quod rarum, carum. Flor. Quod vobis gratum esse, rarum effice. Sen. de benef. 1. 14. 1. — Ritka madár. D. Rara avis. Pers. 1. 46. — *Rothadt*. Egy rothadt alma százat is elront. S. Pomum conpunctum cito corrumpit sibi junctum. Flor. — Érett gyümölcs hamar rothad. S. Pomis vicinam maturis nosce ruinam. Flor. — *Romlás*. Minél később csapás, annál nagyobb romlás. KV. Si qua venit sero, magna ruina venit. Prop. 2. 25. 28. — *Rongyos* dolmány, okos legény. E. Rongyos dolmányban is van okos legény. E. Sub laceris crebro virtus latet aurea pannis. Muret. — *Rossz*. A jól eltakart rosszat ki ne ásd. D. Malum bene conditum ne moveas. Flor. — A ki magának rossz, másnak sem lehet jó. KV. A rossz magának sem jó. D. A rossz magának legrosszabb. D. Non bonus est ulli, qui malus ipse sibi. Flor. — A rossz szolgának legrosszabb tagja a nyelve. KV. Lingua mali pars pessima servi. Juv. — Akkor legrosszabb a rossz, mikor magát jónak teszi. D. Malus ubi bonum se simulat, tunc est pessimus. Publ. Syr. — Arany és gazdagság rosszra izgat. KV. Opes, irritamenta malorum. Ov. Aurum destructor vitæ princepsque malorum Ov. — Átkozott fõsvénység, minden rosszra vezet. KV. Avaritia est radix omnium malorum. S. Hieron. — Ember hamar felejt jót, nehezen rosszat. KV. Labitur ex mente heu cito res bona, sed mala lente. Flor. — Ha rossznak elejét nem veszed, erõt vesz rajtad. D. Principiis obsta, sero medicina paratur, dum mala per longas convaluere moras. Ov. rem. amor. 91. Omne malum nascens facile opprimitur, inveteratum fit plerumque robustius. Cic. Philipp 5. 11. 31. — Harag rossz tanácsadó. M. Ira pessimus consultor. Flor. — Jó rosszá válik a rossz mellett. D. Bonos corrumpunt mores congressus mali. Tertull. ad uxorem. 1. 8. Malus

fere fit, quisquis malis convixerit. Flor. Surgit origo mali de pravo sæpe sodali. Flor. — Jobb magán lenni, mint rossz társal járnai. D. Malo solari, quam cum perverso sociari. Flor. — Jótól jót tanulni, rossztól rosszat. D. A bonis bona discimus, a malis mala. Flor. — Kinek rossz a szomszédja, annak sok a gondja. S. Rossz dolog a rossz szomszéd. KV. Rossz szomszédság, török átka. Sz. Ecce rem vere malam : vicinus mihi malus est. Flor. Malus vicinus : maximum malum. Flor. Vicinitas mala instar infortunii est. Flor. Vicinum habere malum, magnum est malum. Flor. — Magától is megtanulja ember a rosszat. KV. Malæ naturæ nunquam doctore indigent. Publ. Syr. — Minden rossznak megvan a maga jó oldala. S. Malum nullum est sine aliquo bono. Plin. Hist. nat. 27. 3. 8. Tam mala res nulla, quin sit quod prosit in illa. Flor. — Rossz a rosszat hamar megismeri. D. Malus malum cognoscit. Flor. — Rossz erkölcs megvesztegeti a jó észet. D. Bonos corrumpunt mores congressus mali. Tertull. — Rossz tanács fejedre fordul. E. Malum consilium consultori pessimum. Gell. Noct. 4. 5. 6. — Rossz lelkiismeretű ember azt gondolja, hogy mindenki ő róla beszél. KV. Conscius ipse sibi de se putat omnia dici. Flor. — Rossz társaság rosszra vezet. S. Ad malefacta malus socius socium trahit. Flor. — Rosszról rosszabbra. M. De malo in pejus ruere. Flor. — Bossz tyuk az, mely a szomszédba jár tojni. M. Mala gallina, quæ vicinis ova parit. Flor. — Rossz portéka. M. Mala merx. Plaut. mil. gl. 895. — Rossz kezdésnek rossz hagyás a vége. L. : kezdés. — Szükséges rossz. M. Malum necessarium. Ael. Lamprid. bit. Alex. Sev. 46. — Rossz (repedt) fazék tovább tart. M. Malum vas non frangitur. Flor. — Senki sem lett egyszerre rosszá. M. Nemo repente malus. Flor. — Nincs oly rossz könyv, melyből valami jót nem lehetne tanulni. M. Nullus est liber tam malus, ut non aliqua parte prosit. Plin. ep. 3. 5. 10. — Hamar lett, rosszul lett. D. Quod cito fit, male fit. Flor. — *Róka*. A rókát rókán kell fogni. KV. Contra vulpem vulpinandum. Cum vulpe prudens vulpinabitur. Flor. — A róka szőrét változtatja, de nem erkölcsét. KV. Vulpes pilum mutat, non mores. Sueton. Vespas. 16. — Farkáról ismeretes a róka. D. Kitészik a róka farka, akár mint dugdossa. P. Kitészik a rókának farkán ravaszága. P. Cauda de vulpe testatur. Flor. — Minden róka a maga farkát dicséri. KV. L. : fark. — Nehéz az agg rókát törbe ejteni. MÁ. Annosa vulpes haud capitur laqueo. Flor. — Nem illik össze az oroszlán a rókával. B. Jungere vulpes leoni. Verg. buccol. 3. 91. — Olykor bárány, olykor róka. D. Ovem in fronte, vulpem in corde gerit. Flor. — Nincs oly agg róka, a kinek a bőre a csávéba nem kerül. KV. Semel in laqueum vulpes. Flor. — Régi róka hamis eselt vet. E. Vulpes ætate fit astutior. Flor. — Rossz róka, melynek csak egy lyuka van. E. Multa novit vulpes. Flor. — *Róma*. Minden út Rómába vezet. S. Több út vezet Rómába. S. Mille viæ ducunt hominem per secula Romam. Flor. — Róma sem épült egy nap alatt. KV. Non fuit in solo Roma peracta die. Flor. Roma non fuit una die condita. Flor. — Róma szólott. M. Roma lacuta est, causa finita est. Flor. — *Rózsa*. Ninesen rózsa tövis nélkül. Népdal. Ritka rózsa tövis nélkül. D. Rózsának is van tövise. B. Nulla rosa sine spinis. Flor. — Tövis közül szedik a rózsát. KV. Sértő tövisek közt szedik a szép rózsát. D. Rózsaszedés tövissel jár. KP. Inter spinas quære rosas. Flor. — Türelem rózsát terem. B. Patientia colligit rosas. Flor. — *Rövid*. Az asszonyoknak hosszú a haja, rövid az elméje. KV.

L.: haj. — *Ruha* tisztesség. MÁ. Ruha ékesség, pénz tisztesség. D. Ex veste virum noscito. Flor. Vestis virum reddit. Quintil. 8. 5. Vestis virum facit. Flor.

Saru. Kiki tudja, hol nyomja saruja. D. Nemo scit ubi calceus urat, nisi qui eum portat. Flor. — Nem méltó sarujának szíját megoldani. E. Indignus est, qui illi calceos detrahat. Flor. Non est dignus solvere corrigia calceamenti ejus. Bbl. — *Sas.* Ha sas vagy szunyogot ne vadássz. D. Sas legyet nem fogdos. D. Aquila non captat muscas. Flor. — Megíjful mint a sas. E. Aquilæ senectus robusta. Terent Heaut. 520. — Sas szem. D. Aquilæ oculus habet. Flor. Tam cernis acutum, quam aquila. Hor. — Sast tanít repülni. KV. Aquilam volare doces. Hor. — *Sár.* Bocskora a sárban maradt. D. Hæret in luto. Plaut. Megakadt a sárban. D. — Sárba vetette. E. Ac si in lutum projiciat. Flor. — Sarat sárral ne moss, nem tisztul. D. Lutum luto pulgare. Appolon. — *Semmi.* Semmiből semmi sem lesz. E. Ex nihilo nihil fit. Flor. De nihilo nihil. Flor. De nihilo nihilum. Pers. 3. 83. — Kevesebb a semminél. D. Minus nihilo est. Plaut. Pseud. 938. — Kinek semmije sincs, az semmit el nem veszthet. KV. Nihil habenti nihil deest. Flor. — *Senki* sincsen fogyatkozás nélkül. KV. Senki nincs vétek nélkül. KV. Vitiis nemo nascitur sine. Flor. — Senkinek sem barátja az éjszaka. KV. Nox homini inimica. Flor. — Sótalan harag, kitől senki nem fél. Ny. 2. Vana sine viribus ira. Flor. — *Siet.* Lassan siess. Ny. 4. Festina lente. Sueton. Octav. 25. — Sietség hozhat kárt. HV. Festinasse nocuit. Flor. — Sietség társa a hiba. B. Qui festinus est, pedibus offendet. Bbl. Prov. 19. 2. Substantia festinata minuetur. Bbl. Prov. 13. 11. Festinasse nocuit. Flor. — S. Minél jobban sir az asszony, annál jobban akarja a férfit megcsalni. E. Dum femina plorat, decipere laborat. Flor. — Sirással jövünk a világra. E. Prima vox hominis plorans. Bbl. Sap. 7. 3. — Ha asszonyok sirnak, megnyírnak. D. Struit insidias lacrimis dum femina plorat. Cato 3. 21. — *Sok.* Soknál is több. D. Nimio plus. Flor. — A mi sok, az megárt. M. Omne nimium nocet. Flor. Multa nocent. Flor. — Könnyű a nagy teher is, ha sokan emelik. D. Multorum manibus alleviatur onus. Flor. — Nehéz azt megőrizni, a mi soknak tetszik. M. Custoditur periculo quod placet multis. Flor. — Sok beszédnek sok az alja. E. Loquentiæ multum, sapientiæ parum. Gell. — Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak. Bbl. Multi sunt invitati, sed pauci electi. Bbl. Máté 20. 16. Multi sunt invitati, sed pauci eximii. Flor. — *Sors.* Elégedjél meg sorsoddal. E. Esto contentus sorte tua. Hor. — Senki sem elégszik meg sorsával. KV. Nemo est contentus sorte sua. Hor. — Szegény sors az, melynek nincs irigye. Sz. L.: irigy. — *Só.* Megnyalja a sót. M. Salem delingere. Plaut. Curc. 4. 4. 6. — *Sólyom.* A baglyot a sólyomhoz hasonlítani. KV. Aquilis similes facit noctuas. Mart. Aquilis similes facis noctuas? Mart. Aquilis similes noctuas? Mart. 10. 100. 4. — *Süket.* Süketnek mond mesét. KV. Surdis fabulam canere. Ov. am. 3. 7. 61.

Szabad. A mi egynek szabad, másnak nem szabad. B. Quod uni licitum, alteri vetitum. Quod licet Iovi, non licet bovi. Flor. — Csak az szabad, a mi illik. D. Szabad, a mi illik. E. Quod decet, id licet. Flor. — A mi szabad redves, a mi tiltott kedves. KV. Quidquid licet, minus desideratur. Flor. Quod licet ingratum est, quod non licet, acrius urit (vel: urget). Ov. am. 2. 19. 3. — Nem mind illik, a mi szabad. E. Honestum

non est semper, quod licet. Flor. Non omne licitum honestum est. Flor. — Kérni szabad. M. Petere licet. Flor. — Szabadság. Ajándék elfogadás, szabadság eladás. Sz. Ajándék elvétel, szabadság letétel. BSzD. Beneficium accipere, libertatem est vendere. Publ. Syr. — Szabadság aranyánál is drágább. E. L.: arany. — Szag. Uj fazék megtartja első szagát. D. Quo semel est imbuta recens, servabit odorem testa diu. Hor. ep. 1. 2. 69. Quod nova testa capit, inveterata sapit. Flor. — Festett virágot nem szagolnak. D. Az írott virágot sokan dicsérik, de senki sem szagolja. B. Qui pingit florem, non pingit floris odorem. Flor. Non laudo florem, quæ nulum præbet odorem. Flor. Narcissus nulli reddit depictus odorem. Flor.

MARGALITS EDE

Folyár. A NySz. e szónak értelmét SÁNDOR ISTVÁNRA való hivatkozással (Told. a magyar-deák Szókönyvhöz, Bécs 1808) így határozza meg: „lascivus, salax, venerus”. SÁNDOR I.-ra támaszkodik KRESZNERICS is (I. 166), de hozzáteszi: „Viget adhuc in usu plebis, hoc sensu usurpatum audivi 20. May 1816 in Ság-h”. (V. ö. FISCHER IGNÁ CZ, Ritkább és homályosabb képzők, Nyr. VII. 62.) A szónak ezen értelmét nem akarom kétségbe vonni, de már azt nem hagyhatom megjegyzés nélkül, hogy a NySz. nyomban a SÁNDOR I. és KRESZNERICS adta értelmezés után, minden közbevetés nélkül a Példák Könyve következő helyét idézi: „Lassadza houa megyen mynden yelen valo elew ember mert az folyar en velem mondhattya el megyek meg halny”. (Nyelvméltár VIII. 113.) Az itt említett *folyar* ugyanis nem támogatja a fenti jelentést, mert a Péld. K. e helyének azóta megkerült eredeti latin szövegében csak egyszerűen *cursor* felel meg neki; tehát a *folyár* itt nem más mint a *futár* synonymuma azon az alapon, hogy a *folyári* ige a *futári* értelmé szerint ikerestvére. Abban a középkori latin versezetben, a melyben a Példák Könyve «Elmegyek meghalni» refrainú fejezetének forrását a minap kimutattam (I. Irodalomtört. Közlem. X. 1. füz.), a fentidézett szavak latin eredetije így hängzik:

Vado mori, videat quo currat quisque superstes,

Cursor habet mecum dicere: vado mori.

Kétség nem fér ahhoz, hogy itt csak a közönséges *cursor mundi*, a halandó emberfia forog szóben, nem pedig a *salax, lascivus*, a mely utóbbi értelme e szónak egészen más szemlélet alapján fejlődhetett, (Vö. még: *ambulus: cursor: folyaar* Gyöngy. Szót.)

KATONA L.